

Grävbestämmelser för allmän platsmark

I Hässleholms kommun

Innehållsförteckning

1.	Inledning	2
2.	Planeringsskede.....	3
2.1.	Övergripande.....	3
2.2.	Ansvar	3
2.2.1.	Kommunens ansvar	3
2.2.2.	Ledningsägarens ansvar	3
2.3.	Markavtal.....	4
2.4.	Grävtillstånd.....	4
2.5.	Akuta grävtillstånd	5
2.6.	Trafikanordningsplan.....	6
2.7.	Upplåtelse av allmän platsmark	6
2.8.	Tidplan.....	6
2.9.	Information.....	7
2.10.	Hänsyn till omgivning och miljö.....	7
2.10.1.	Träd eller annan vegetation	7
2.10.2.	Fornlämningar och kulturlämningar	8
2.10.3.	Hotade arter	8
2.10.4.	Invasiva växter	9
2.10.5.	Renhållnings- och vinterväghållningsansvar	9
2.11.	Förbesiktning av arbetsområdet.....	9
2.12.	Skydd av stompunkter	10
3.	Utförandeskede.....	12
3.1.	Ledningar	12
3.2.	Schaktning.....	12
3.2.1.	Schaktning i hårdgjord yta.....	13
3.2.2.	Schaktning i grönyta	13
3.3.	Borrning/tryckning	13
4.	Återställningsskede	14
4.1.	Återfyllnad av schakt	14
4.2.	Återställning av hårdgjorda ytor.....	14
4.3.	Återställning av grönytor	15
5.	Avslutning.....	17
6.	Avbrytande av arbete.....	18
7.	Checklista.....	19

Diarienummer: TF 2025/232
Fastställt den: 2025-06-12
Fastställt av: Tekniska nämnden
För revidering ansvarar: Tekniska nämnden
För uppföljning ansvarar: Tekniska nämnden
Dokumentet gäller för: Hässleholms kommun
Giltighetsperiod: Tillsvidare
Kommunal författningssamling: Riktlinjer
Antagen: 2025-06-12

1. Inledning

Allmän plats är till för alla kommunens invånare att kunna nyttja. Allmän platsmark utgörs av gator, gångbanor, gång- och cykelbanor, torg, parkeringar, parker, ängsytor och naturmark som Hässleholms kommun är markinnehavare samt väghållare och förvaltare över.

För att samhället ska kunna fungera är allmän plats en viktig förutsättning, dels för trafikens skull, dels för den tekniska försörjningens skull, genom kablar och ledningar. För att det inte ska uppstå konflikter mellan olika intressenter vid grävningsarbeten har Grävbestämmelser för allmän plats i Hässleholms kommun tagits fram. Grävbestämmelserna syftar med andra ord till att bibehålla ett välfungerande stadsrum, där den negativa inverkan minimeras för alla olika användargrupper och platsens ursprungliga funktion påverkas i minsta möjliga mån under grävarbeten.

För att påverka funktionen hos ett objekt och kommunens invånare så lite som möjligt är det viktigt med långsiktig planering, bra samordning och god kommunikation. På så vis kan även antalet grävningar minimeras. Genom att anpassa tidpunkten för grävningen efter allmänhetens behov samt att se till att arbetet utförs och återställs snabbt och på ett korrekt vis påverkas allmänheten också minimalt. Alla gator, gång- och cykelbanor, gångbanor och grönytor måste byggas upp efter enhetliga principer och organiseras under mark på ett enhetligt vis. Detta är väsentligt för framkomlighet, underhåll och trivsel.

Grävbestämmelserna gäller för alla grävningsarbeten som utförs på allmän platsmark. Utöver detta tillämpas även bestämmelserna i till exempel vägföreningar där huvudman inte utgörs av kommunen men där kommunen ansvarar för drift och underhåll. Grävbestämmelserna utgår från senaste utgåvan av AMA Anläggnings krav.

Alla grävtillståndsansökningar sker via Tekniska förvaltningens gällande digitala system och en administrativ kostnad tillkommer sökande för handläggning, enligt beslut från kommunfullmäktige, diarenummer KKK 2017/326. Tekniska förvaltningen tar även ut en kostnad för de ökade drift- och underhållskostnader som en grävning medför, enligt beslut från kommunfullmäktige, diarenummer KLF 2020/673. Även om grävningen utförs på ett fackmannamässigt korrekt vis kan den medföra att den tekniska livslängden på objektet kortas ner och därmed ökar det framtida underhållet.

2. Planeringsskede

2.1. Övergripande

De flesta grävningsarbeten medför någon form av trafik- och framkomlighetsstörning. Genom att följa grävbestämmelserna minskar risken för skada, störningar och problem för trafikanter, tredje man samt fasta anläggningar. Genom god planering, samordning och tidig information till berörda parter blir inverkan på allmänheten så liten som möjligt, och upprepade ingrepp på samma ställe undviks. Det är viktigt att belysa att även fast grävningar utförs på ett tekniskt korrekt sätt och följer grävbestämmelserna så kommer den planerade livslängden på beläggning och vägkropp att minska. I och med det ökar kostnaden för framtida underhåll.

2.2. Ansvar

2.2.1. KOMMUNENS ANSVAR

I Hässleholms kommun ansvarar Tekniska nämnden för allmän plats där kommunen står som väghållare och markförvaltare. Tekniska nämnden beslutar och godkänner, genom Tekniska förvaltningen, vilka arbeten som kan och får lov att utföras på allmän platsmark i Hässleholms kommun.

Tekniska förvaltningen utför all slutåterställning efter grävning i allmän platsmark. Tekniska förvaltningen övertar ansvaret först 2 månader (eller om annat anges, se kapitel 5. Avslutning) efter bekräftat överlämnande av arbetet, eller tills slutåterställning är genomförd.

2.2.2. LEDNINGSÄGARENS ANSVAR

Initiativtagaren till grävningsarbetet utgörs oftast av ledningsägaren. Det är ledningsägaren som ansvarar för att grävbestämmelserna, gällande lagstiftning och föreskrifter samt att myndighetskrav följs. Det är också ledningsägaren som ansvarar för samtliga kostnader, exempelvis för arkeologiska undersökningar/utgrävningar, samt för återställning om inte annat kommit överens. Följs inte kraven har Tekniska förvaltningen rätt att avbryta arbetet och dra tillbaka grävtillståndet.

Under arbetet ska ledningsägaren utföra egenkontroller, vilka ska dokumenteras skriftligt, styrkas av fotodokumentation och kunna begäras ut av Tekniska förvaltningen. Egenkontrollerna ska säkerställa administrativa rutiner, utförande, miljökrav och teknisk kvalitet, samt minst omfatta syn, läggningsdjup, materialval, packningskontroll och övrig återställning. Kommunen har rätt att utföra stickprov under arbetets gång. Stickprov ersätter inte egenkontroller eller fotodokumentation. Vid fel, som äventyrar anläggningens eller personers säkerhet, kan kommunen stoppa arbetet och utföra erforderliga kompletteringar på sökandens bekostnad.

Ledningsägaren ansvarar för all skada, förlust, men, intrång med mera på person och/eller egendom som kan uppkomma till följd av sökandes arbete.

Uppbrutet material som kantsten, plattor med mera ska lagras så att dessa kan användas vid

återställningen, eller ersättas med likvärdigt material. Det uppbrutna materialet ska förvaras så att materialstöld, vandalism eller skador på tredje man undviks.

Ledningsägaren bär ansvaret för arbetsmiljön för det arbete som utförs.

Ledningsägaren ansvarar också för att entreprenadområdet hålls rent och snyggt fram till arbetet är fullgjort och ansvarstiden löpt ut. Allt grävningsarbete skall genomföras på ett sådant sätt att miljön inte skadas och att olägenheter som buller, vibrationer, damm och framkomlighetsproblem för närboende minimeras. Sopor och avfall från platsen ska omgående samlas och sorteras för respektive avfallssort. Åtgärder ska vidtas så att mark, grundvatten och vattendrag inte förorenas av kemikalier, oljor, bensin eller liknande.

Det är ledningsägarens ansvar att klarlägga alla förutsättningar för grävningsarbetet, såsom förekomst av ledningar och arkeologiska restriktioner med mera. Tekniska förvaltningen påtar sig inget ansvar för av ledningsägaren föreslagen placering av ledning. Det åligger ledningsägaren att själv svara för kontroll av andras ledningar och anläggningar. Ledningsägaren ansvarar för att utmarkering av andra ledningsägares ledningar blir utförd. Ledningsägaren ansvarar för att informera om och bekosta lagning vid eventuell skada på annans ledning eller anläggning.

Ledningsägaren har ansvaret för att trafikavstängning, trafikomledning och skydd av öppet schakt fungerar. Om trafikanordning inte är utförd enligt godkänd trafikanordningsplan har Tekniska förvaltningen rätt att vidta nödvändiga åtgärder på tillståndshavarens bekostnad.

Ledningsägaren ansvarar för en 1a återställning innan avstängningar och skyltning tas bort (se kapitel 4. Återställningsskede). Innan arbetet aviseras som slutfört till Tekniska förvaltningen ska arbetsområdet även städas av. Ansvarstiden för ledningsägaren efter avslutat arbete och korrekt inrapportering är 2 månader (eller om annat anges, se kapitel 5. Avslutning), eller tills slutåterställning utförd av Tekniska förvaltningen är genomförd. Detta innebär att allt underhållsansvar ligger på ledningsägaren tills ansvaret är överlämnat.

2.3. Markavtal

Ett avtal mellan ledningsägaren och Hässleholms kommun ska vara tecknat för att få grävtillstånd. Avtalet reglerar rätten att förlägga ledningen eller anläggning i allmän platsmark, samt ömsesidiga villkor för detta. Vid grävning/schaktning utanför detaljplan eller i kvartersmark måste markavtal tecknas för varje enskild grävning.

Om grävning sker i allmän platsmark innan avtal eller grävtillstånd föreligger, kan åtgärden komma att polisanmälas som skadegörelse enligt 12 kap. 1 § Brottsbalken. Ledningsägaren blir även skyldig att betala de kostnader Tekniska förvaltningen får till följd av grävningen.

2.4. Grävtillstånd

Utöver markavtal mellan Hässleholms kommun och ledningsägaren som anger rätten att anlägga/ha kvar ledningar i allmän platsmark, krävs grävtillstånd utfärdat av Tekniska nämnden, genom Tekniska förvaltningen, för att få utföra grävningsarbete eller motsvarande arbete i allmän platsmark. Handläggningstiden för ett grävtillstånd är 15 arbetsdagar. Ansökan måste

vara komplett och ha kompletta bilagor för att den ska kunna handläggas. Vid komplettering eller förändring påbörjas en ny handläggningstid. Tekniska förvaltningen tar ut en avgift gentemot ledningsägaren för handläggning av grävtillstånd.

För varje enskilt arbete ska en specifik grävtillståndsansökan upprättas. Sammanhängande/obrutten schakt kan godkännas även för längre sträckor så länge en och samma trafikordningsplan gäller. Vid exempelvis omfattande kabelskåpsbyten kan grävtillstånd med upp till fem unika platser inom en radie på 200 meter godkännas. Dock med kravet att arbetet utförs i direkt anslutning till varandra. Vid större projekt ska samråd ske med Tekniska förvaltningen för lämplig etappindelning.

Vid alla ledningsarbeten ska hänsyn tas till växtlighet. Om schaktning ska ske under träd droppzon (se figur 1 i slutet av kapitlet), inom ett avstånd av 4-6 meter utanför droppzonen eller om träd ska fällas, ska detta alltid anges i ansökan. Schaktning ska vid godkännande ske enligt Tekniska förvaltningens särskilda anvisningar.

Godkänt grävtillstånd ska alltid finnas på arbetsplatsen.

Grävtillstånd är tidsbegränsade och en förlängning av tillståndet krävs om tiden löper ut. I ansökningstiden ska samtliga moment inkluderas, det vill säga alla moment från det att arbetet påbörjas till att arbetet är aviserat som slutfört till Tekniska förvaltningen.

Samförläggning med annan ledningsägare ska ske om möjligt.

Flödesschema för ledningsägare i grävtillståndsprocessen:

2.5. Akuta grävtillstånd

Akut grävning får endast ske för att eliminera skada eller olägenhet vid läckande ledningar, avloppsstopp eller kabelbrott. Vid alla akuta grävningar ska grävtillstånd sökas i efterhand. Senast fem arbetsdagar efter det att arbetet påbörjats ska grävansökan vara Tekniska förvaltningen tillhanda.

Information ska finnas på plats vid alla slags grävningar.

För akuta underhållsåtgärder, felanmälningar eller dylikt från allmänheten eller näringsidkare debiteras ledningsägaren för Tekniska förvaltningens kostnader.

2.6. Trafikanordningsplan

En trafikanordningsplan ska alltid upprättas vid vägarbete samt vid ianspråktagande av allmän platsmark. Ledningsägaren/utsedd entreprenör bär ansvar för att upprätta en trafikanordningsplan som ska lämnas in senast 15 arbetsdagar innan arbetet planeras påbörjas. Vid förändringar i handlingarna påbörjas en ny handläggningstid. Fastställda start- och sluttider, aktuell entreprenör, ansvarig arbetsledare samt utmärkningsansvarig ska anges vid ansökan utöver en ritning på trafikanordningens placering. Trafikanordningsplanen ska vara godkänd av Tekniska förvaltningen innan arbetet **startar** och ska finnas på plats under hela byggtiden.

En person som är utmärkningsansvarig ansvarar för vägmärken och anordningar knutna till arbetet under hela byggtiden. Den som är utmärkningsansvarig ska vara kontaktbar under tiden trafikanordningsplanen är godkänd, även utanför ordinarie arbetstid om så krävs.

Trafikanordningsplaner är tidsbegränsade och en förlängning av tillståndet krävs om tiden löper ut. I ansökningstiden ska samtliga moment inkluderas, det vill säga alla moment från det att arbetet påbörjas till att arbetet är aviserat som slutfört till Tekniska förvaltningen.

Tekniska nämnden, genom Tekniska förvaltningen, fattar beslut om lokala trafikföreskrifter (LTF). Gatuavstängningar, och andra större trafikregleringar som kräver beslut om lokala trafikföreskrifter, ska om möjligt inkomma tidigare än 15 arbetsdagar innan arbetet planeras påbörjas. Vid avstängningar ska särskild hänsyn tas till oskyddade trafikanter, och då speciellt barn, äldre och funktionsnedsatta. Framkomlighet vid in- och utfarter ska alltid beaktas.

2.7. Upplåtelse av allmän platsmark

Upplag, byggetableringar, bodar, containrar, större ställningsskyltar/byggskyltar/skyltpelare/skyltmast och dylikt som vill placeras på allmän platsmark kräver tillstånd från Polismyndigheten enligt ordningslagen och lokala föreskrifter. Upplag med mera tillåts inte inom droppzonen på ett träd.

Ansökningsblankett finns på Polisens hemsida. Tekniska förvaltningen får ärendet för yttrande (på remiss från Polismyndigheten) och tar ut avgift för ianspråktagande av mark enligt av kommunfullmäktige antagen taxa.

Vad gäller upplag, bodar, vissa skyltar/skyltpelare/skyltmast och containrar ska Miljö- och stadsbyggnadsnämnden kontaktas för eventuellt behov av bygglov.

2.8. Tidplan

Avvikelser från överenskommen tidplan ska meddelas till Tekniska förvaltningen. Om tiderna i grävtillståndet ej följs har Tekniska förvaltningen rätt att avbryta arbetet.

2.9. Information

Det är av stor vikt att allmänheten informeras och tas hänsyn till vid grävarbeten. Det är ledningsägarens skyldighet och ansvar att informera berörda parter tillika allmänheten och näringsidkare i god tid innan arbetet påbörjas. Vid större arbeten eller arbeten som kraftigt försämrar framkomligheten för allmänheten ska information annonseras ut i ett tidigt skede. Vilken information som ska förmedlas ut och dess omfattning beslutas i samråd med Tekniska förvaltningen. Ledningsägaren står för samtliga kostnader. Information ska finnas på plats tills slutåterställning är utförd.

2.10. Hänsyn till omgivning och miljö

Gällande miljölagstiftning och aktuella föreskrifter för sökt område ska följas. Det är upp till ledningsägaren att se till att korrekta och erfoderliga tillstånd söks och tillhandahålls innan arbetet påbörjas.

Avfall och restprodukter ska tas omhand på ett riktigt sätt och källsorteras. Buller, damm, utsläpp och markskakningar som kan störa omgivningen eller påverka miljön ska undvikas eller minimeras.

2.10.1. TRÄD ELLER ANNAN VEGETATION

Vid alla ledningsarbeten ska hänsyn tas till växtlighet. Om schaktning ska ske under trädsschaktzonen (se figur 1 i slutet av kapitlet) eller inom ett avstånd av 4-6 meter utanför droppzonen eller om träd ska fällas, ska detta alltid anges i ansökan. Schaktning ska vid godkännande ske enligt Tekniska förvaltningens särskilda anvisningar.

Vid körning närmare träd än 6 meter ska körplåtar användas, oavsett fordon.

Träd som står i alléer omfattas av miljöbalkens (1998:808) generella biotopskydd. En allé utgörs av minst fem lövträd planterade i enkel eller dubbel rad längs en väg, vad som tidigare var en väg eller i ett öppet landskap. Biotopskyddet medför att sådan grävning som kan skada naturmiljön inom skyddsområdet är förbjuden. Länsstyrelsen får om det finns särskilda skäl medge dispens, som bekostas av ledningsägaren, från förbudet i det enskilda fallet. Biotopskyddet omfattar, utöver alléer, även:

- källor med omgivande våtmark i jordbruksmark,
- odlingsrösen i jordbruksmark,
- pilevallar,
- småvatten och våtmark i jordbruksmark,
- stenmurar i jordbruksmark och
- åkerholmar.

För schakt i närheten av träd (4-6 meter utanför droppzon) gäller att avgrävda trädrötter ska rotbeskäras på ett fackmannamässigt sätt. Beskärningen ska fotodokumenteras före återfyllnad. Frilagda trädrötter i schakt som inte återfylls samma dag ska täckas med rotduker och skyddas mot uttorkning och eventuellt frostsador. Tillfälligt skydd mot uttorkning görs t. ex.

genom fukthållande fibermatta som hålls fuktig tills återfyllnad sker. Trädets vattenbehov ska tillgodoses. Nedhängande grenar ska skyddas under arbetet, och kan i de flesta fall tillfälligt hissas upp med hjälp av skyddade rep eller vajrar. Låga grenar som inte kan behållas på grund av utrymmesbrist ska kapas i förväg på ett fackmannamässigt vis. Stammen ska skyddas mot mekaniska skador.

För att skydda närliggande växtlighet och träd mot skador kan särskilda skyddsåtgärder åläggas ledningsägare. Kostnader för att skydda träd och annan växtlighet bekostas av ledningsägaren.

Bensin, diesel, halkbekämpningsmedel, lösningsmedel och liknande får inte förvaras eller hanteras inom ett avstånd på tre gånger trädskronans radie, räknat från stammen.

Minimivstånd (cc-avstånd mellan trädstam och ledning) som ska beaktas vid planering och projektering ska ske i samråd med Tekniska förvaltningen.

Rotspärr ska användas i de fall då minimimåttan mellan träd och ledningar inte kan uppfyllas.

Runt ledningsgravar finns ofta massor med hög porvolym och hög kondens vilket genererar god rotutveckling. För att undvika att rotsystemen tränger sig på ledningarna, kan en skyddsram av samkross 0-40 mm användas mellan växtbädd och ledningsgrav. Samkrossen har liten porvolym och sämre gasutbyteskapacitet vilket medför sämre rotmiljö. Omvänt kan också rotkulvertar innehållande massor med hög porvolym användas för att leda rötter från tränga växtbäddar genom hårdgjorda ytor som gång- och cykelvägar till intilliggande grönytor.

Om växtlighet måste avlägsnas och inte kan återställas ska ledningsägaren ersätta växtligheten. Även skadad växtlighet ska ersättas. Värdering av växtligheten ska om möjligt ske innan arbetet påbörjas. Värderingsmetoden för träd är Alnarpsmodellen. Värdering av övriga växter sker enligt Plantskolemodellen där kostnad för återplantering med växter av samma art, sort och storlek beräknas.

2.10.2. FORNLÄMNINGAR OCH KULTURLÄMNINGAR

Alla fornlämningar och till dessa hörande skyddsområden (fornlämningsområden) är skyddade enligt kulturmiljölagen (1988:950). Fornlämningar är sådana varaktigt övergivna lämningar efter människors verksamhet som kan antas ha tillkommit före år 1850. Kulturmiljölagens skydd för fornlämningar innebär att det är förbjudet att utan tillstånd utföra grävning inom området för en fornlämning eller dess tillhörande fornlämningsområde. Erfoderligt tillstånd söks hos Länsstyrelsen.

Ledningsägaren för varje nytt projekt bör i god tid inhämta information från Länsstyrelsen för att ta reda på om någon fornlämning kan beröras av grävningen. Om en fornlämning påträffas under grävningen ska den del av arbetet som berör fornlämningen omedelbart avbrytas. Ledningsägaren ska dessutom omedelbart anmäla förhållandet till länsstyrelsen.

2.10.3. HOTADE ARTER

Ledningsägaren ska för varje nytt projekt undersöka om hotade arter berörs av grävningsarbetet. I artskyddsförordningens (2007:845) bilagor återfinns en lista över fridlysta växter

och djur. Dessa ska markeras på ritningsunderlag i samband med ansökan om grävtillstånd. I de fallen hotade arter återfinns i närheten av, eller inom, arbetsplatsen skall Länsstyrelsen kontaktas för samråd om erforderliga skyddsåtgärder. Påträffas hotade arter under arbetets gång ska detta anmälas till myndigheten och arbetet inom berört område ska göra uppehåll tills beslut om åtgärd vidtagits. Ledningsägaren ansvarar för erforderliga tillstånd.

Enligt miljöbalken ska ledningsägaren anmäla för samråd hos Länsstyrelsen för sådan grävning som sker inom naturmiljö.

2.10.4. INVASIVA VÄXTER

Det är sökandes ansvar att undersöka eventuell förekomst av främmande invasiva växtarter inom, eller i direkt anslutning till, arbetsområdet. Vid förekomst ska detta framgå i ansökan.

I utförandeskedet ska Naturvårdsverkets riktlinjer för bekämpning och spridning efterföljas, samt utföras i samråd med tekniska förvaltningen. För vägledning i hantering av växter och rengöring av kontaminerade redskap och verktyg finns möjlighet att kontakta tekniska förvaltningen.

Aktuell förteckning över invasiva främmande arter finns att tillgå på Naturvårdsverkets hemsida.

2.10.5. RENHÅLLNINGS- OCH VINTERVÄGHÅLLNINGSANSVAR

Det är sökandes ansvar att se till att området hålls snyggt och städat, att inte lera, betong eller liknande orsakar stopp i brunnar samt att intilliggande vägar hålls sopade efter att arbetsfordon och dylikt lämnat området. Vid upplåtelsens/schaktarbetets slut ska området vara avstädat och iordningsställt.

Den sökande ansvarar för den vinterväghållning som krävs inom arbetsområdet/upplåtet området och i direkt anslutning till området. Det är också ledningsägarens ansvar att elskåp och andra känsliga anordningar märks ut så att de inte skadas vid snöröjning.

2.11. Förbesiktning av arbetsområdet

Ledningsägaren/utsedd entreprenör kallar till förbesiktning av området vid behov. Vid en förbesiktning kontrolleras bland annat arbetsområdets omfattning, omkringliggande område som kan komma att användas till upplagsplatser, bodetablering, transportväg med mera samt omfattningen av återställning. Även påverkan och skydd av växtlighet, hotade arter med mera ska ingå i en förbesiktning.

Förbesiktningen protokollförs och fotodokumenteras av ledningsägaren/utsedd entreprenören.

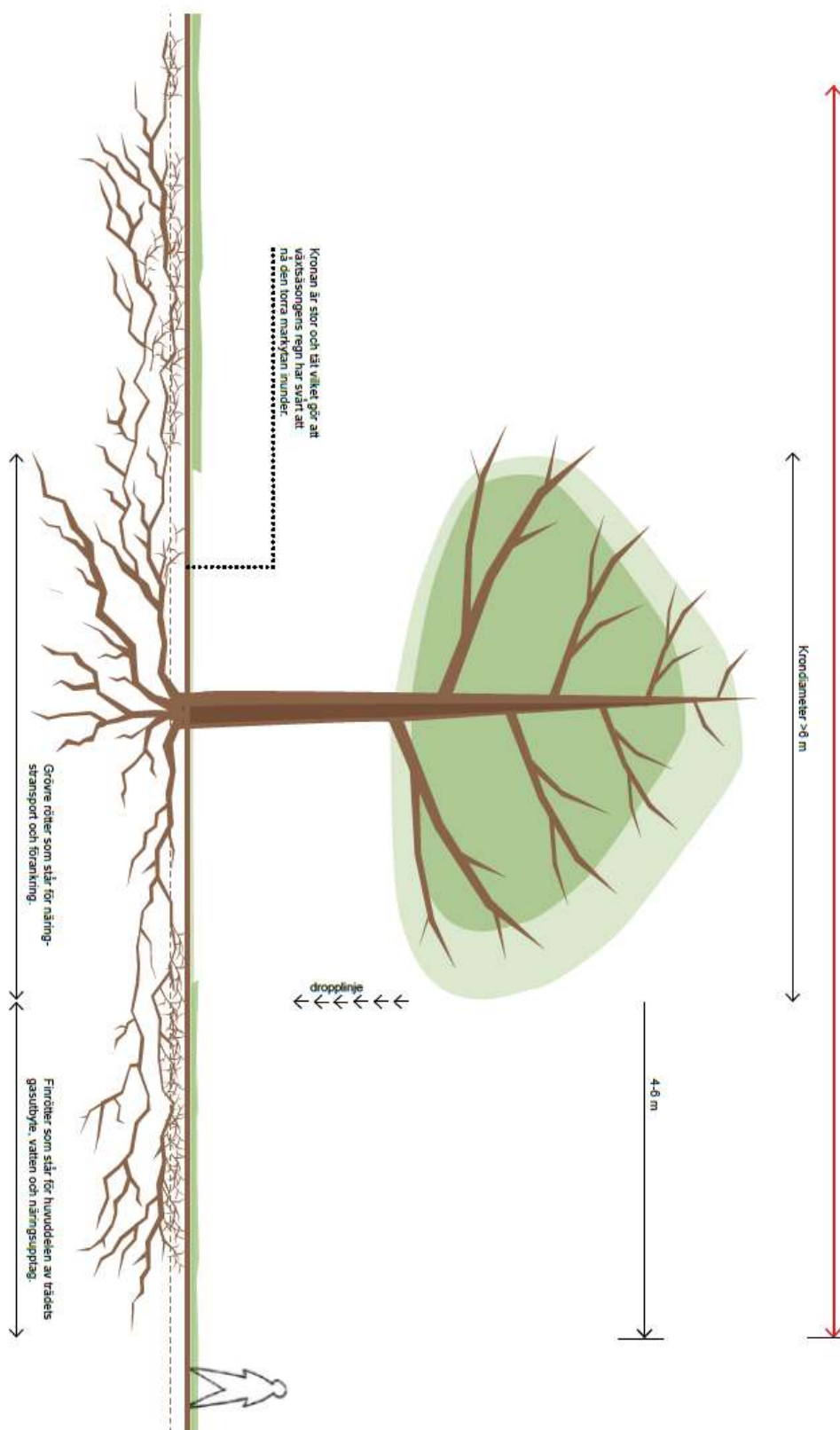
2.12. Skydd av stompunkter

Vid allt grävarbete på allmän platsmark ska befintliga stompunkter skyddas och bevaras. Om stompunkter finns i närheten av berört område ska kommunens personal besöka arbetsplatsen för att inventera, kontrollera och märka ut befintliga stompunkter innan grävningsarbetet påbörjas.

Entreprenören ansvarar för att stompunkter inte skadas, rubbas eller fördärvas under arbetets gång. Om stompunkter skadas, rubbas eller fördärvas till följd av grävningsarbetet ska dessa återutsättas av entreprenören, på entreprenörens bekostnad och enligt kommunens anvisningar. Inmätning av nyutsatta stompunkter ska utföras av kommunens personal och bekostas av entreprenören.

Om det bedöms som oundvikligt att stompunkter kommer att skadas, rubbas eller fördärvas i samband med grävningsarbete, ska dialog med kommunens mätningpersonal ske innan arbetet påbörjas.

För anvisningar om återutsättning av stompunkter samt för dialog inför grävningsarbete i de fall där stompunkter inte kan skyddas och bevaras ska Mät & GIS-avdelningen kontaktas.

Figur 1 Skyddszon för träd. Bild från Trädhandbok för Uppsala kommun, 2010, Version 1. Illustration: Sofia Eskilsdotter och Örjan Stål

3. Utförandeskede

Arbete i väg ska planeras och bedrivas på så sätt att anläggningarnas konstruktion, bärighet och slitstyrka består. Arbetet ska utföras enligt senaste utgåvan av AMA Anläggning, om inte separat avtal säger annat.

Digital avisering om att arbetet påbörjats ska inkomma till Tekniska förvaltningen när utförandeskedet startar.

3.1. Ledningar

Ledningsägaren är alltid ansvarig för ledningen, oavsett om den är i drift eller ej.

Ledningsläget ska väljas utifrån minsta trafikstörning vid utförande och underhåll samt minsta konsekvenser för intilliggande ledningar och övrig omgivning. Placering ska även följa aktuella lagar och föreskrifter. Finns det andra ledningar måste dessa tas hänsyn till av entreprenören. Entreprenören ska säkerställa att ledningarna inte skadas under samtliga skeden.

Minsta förläggningsdjup (överkant rör – färdig yta) under normala förhållanden ska vara 0,6 meter.

Tekniska förvaltningen ska ges förfrågan om att samförlägga tomrör vid övergrävningar.

Ledningar som är tagna ur drift ska inte blockera, försvåra arbetet eller orsaka kostnader för Tekniska förvaltningen. Om behov föreligger ska ledningar tagna ur drift avlägsnas på ledningsägarens bekostnad. Vid avlägsnande av gamla ledningar ska särskilt iakttas att vissa material klassas som farligt avfall enligt Miljöbalken med följande förordningar.

3.2. Schaktning

Allt schaktningsarbete ska utföras på ett säkert sätt för både allmänheten och utförare. Ledningsägaren ansvarar för att geoteknisk beräkning utförs vid behov. Effekter från vibrationer ska beaktas.

Öppna schaktgravar bör undvikas, men kan tillåtas om trafiksituationen medger detta eller om tekniska faktorer överväger. Om fiberduk, armeringsjärn eller liknande påträffas vid grävning ska Tekniska förvaltningen kontaktas.

Schaktning inom droppzonen på ett träd eller inom ett avstånd på 4-6 meter från droppzonen måste godkännas av Tekniska förvaltningen.

Tekniska förvaltningen har rätt att avbryta arbetet om schaktningsarbetet bedrivs på ett otillfredsställande sätt eller om krav inte följs.

Uppgrävt material ska hanteras med hänsyn till återvinning. All kantsten, gatsten, kullersten och alla plattor ska förvaras på Tekniska förvaltningens förråd om inte annat avtalats. Gatsten

som påträffas under de bundna lagren ska transporteras till Tekniska förvaltningens förråd. Annat återanvändbart material får lagras på arbetsplatsen om det kan förvaras på ett tillfredsställande sätt som inte hindrar övrig trafik samt så att materialstöld, vandalism eller skador på tredje man undviks. Uppgrävda massor måste sorteras innan eventuell återanvändning. Asfaltsmassor ska tippas på godkänd deponi för asfaltsmassor, på ledningsägarens bekostnad.

3.2.1. SCHAKTNING I HÅRDGJORD YTA

Asfaltsytan runt schaktgropen ska sågas/ skäras så att asfaltskanterna lämnas raka och följer gatans huvudlinjer efter schaktningsarbetet.

3.2.2. SCHAKTNING I GRÖNYTA

I de fall då växtlighet berörs av schaktningsarbete, styrbar borrhning eller annat arbete ska ritningar för planerat skydd av växtlighet bifogas ansökan om grävtillstånd.

Schaktning i grönyta får inte utföras närmre än 50cm från belagd yta. Sker schakt närmre ska återställningen ske enligt principen om återställning av belagd yta, se kapitel 4.2 Återställning av hårdgjorda ytor.

För schakt i närheten av träd gäller anvisningar från kapitel 2.10.1 Träd eller annan vegetation.

3.3. Borrhning/tryckning

Vid särskilda omständigheter kan borrhning/tryckning krävas av Tekniska förvaltningen.

4. Återställningsskede

Allt återställningsarbete ska ske i enlighet med senaste utgåvan av AMA Anläggning, om inte separat avtal säger annat. Undantag från kraven i AMA kräver skriftligt godkännande från Tekniska förvaltningen.

Tekniska förvaltningen ansvarar för slutåterställning av hårdgjorda ytor och planteringar, utföraren ansvarar för återställning av gräsytor och naturmark. När Tekniska förvaltningen utfört slutåterställning av ytan tar de även över ansvaret. Tekniska förvaltningen tar ut ett påslag om 30% av återställningskostnaden för framtida sättningar och underhåll på hårdgjorda ytor. Är toppbeläggningen nyare än 3 år (räknat från kalenderåret det belagts) så görs ett påslag om 70%. Detta enligt beslut från kommunfullmäktige, diarienummer KLF 2020/673. Även om grävningen utförs på ett fackmannamässigt korrekt vis kan den medföra att den tekniska livslängden på objektet kortas ner och därmed ökar det framtida underhållet.

Ytan återställs till ursprunglig utformning med ursprungligt ytmaterial vad gäller typ av beläggning, plantering, ytmarkering, trafikanordningar och övriga anläggningar om inte annat avtalats.

4.1. Återfyllnad av schakt

Då ledningsarbetet är utfört ska schaktet återfyllas utan dröjsmål eller enligt avtal. Återfyllning utförs enligt ovan nämnda föreskrifter. Sker arbetet med återfyllning på ett otillfredsställande vis har Tekniska förvaltningen rätt att avbryta arbetet.

Egenkontroll ska utföras och utförandemoment ska fotodokumenteras (se kapitel 2.2.2. Ledningsägarens ansvar).

4.2. Återställning av hårdgjorda ytor

Tekniska förvaltningen övertar ansvaret först 2 månader (eller om annat anges, se kapitel 5. Avslutning) efter bekräftat överlämnande av arbetet, eller tills slutåterställning av överyta är genomförd. Detta innebär att allt underhållsansvar ligger på ledningsägaren tills ansvaret är överlämnat. I överyta ingår asfaltering, platt- och stenläggning samt ytmarkering, om inget annat överenskommes.

Vid 1a återställning (som ledningsägaren ansvarar för) ska hela den skadade ytan, det vill säga schaktytan plus yta som skadats i samband med arbetet, återställas. Obundet bärlager ska fyllas upp till färdig yta. 1a återställningen ska fotodokumenteras.

Alla tvärgående rännor ska alltid återställas med kallasfalt om inte annat överenskommes.

Under perioden 1 november – 1 mars ska alla uppgrävda ytor täckas med kallasfalt om inte annat överenskommes.

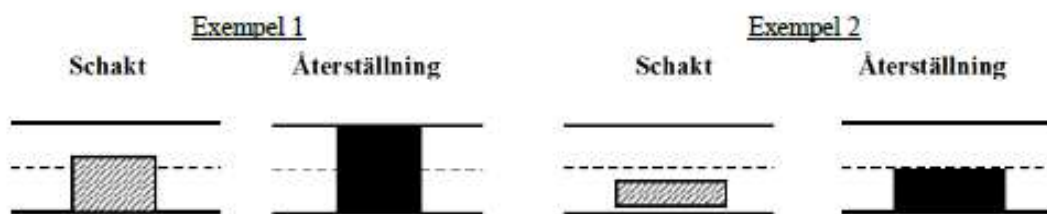
Vid slutåterställning av beläggningssytor i körbanor skall längsgående skarvar placeras i väg-

mitt eller körfältslinje. Tvärskarvar placeras alltid med rak linje 90 grader från kantsten/kantlinj. Beroende på förläggningsdjup av ledningar tillkommer minst 0,5 meter utanför uppgrävd eller skadad yta, i samtliga riktningar, i slutåterställningsytan. Slutåterställning sker enligt figur 2. Förekommer skarvar närmre än 2 meter från ny beläggningsskarv utvidgas återställningsområdet till tidigare skarv.

Har ytan tidigare haft dubbla lager asfalt återställs ytan med dubbla lager (AG och toppbeläggning). Är ytan hårt trafikerad (till exempel en matargata), tungt trafikerad (till exempel en industrigata) eller ett buss-stråk återställs ytan med dubbla lager (AG och toppbeläggning) oavsett tidigare tjocklek.

Generellt tillåts inga längsgående skarvar i gång- och cykelvägar. Undantag kan ske om bredden på gång- och cykelvägen överstiger 3,5 meter och tekniska faktorer överväger.

Vid återställning av sten-/plattytor ska befintlig sten/platta användas om möjligt. Behöver stenen/plattorna bytas ut sker detta på sökandes bekostnad om inget annat överenskommes. Vid utbyte ska hela ytan (även icke påverkade stenar/plattor inom en avgränsad yta) bytas ut till samma material för att få en homogen yta.

Figur 2. Exempel på schaktning och den efterföljande slutåterställningen utförd av Tekniska förvaltningen.

4.3. Återställning av grönytor

Hela den skadade ytan ska återställas, dvs schaktgrop samt skadad yta intill schaktet som uppkommit vid arbetet. Överyta, plantering, grässådd samt etableringsskötsel utförs av Tekniska förvaltningen, och bekostas av ledningsägaren.

1a återställningen upp till överytan görs med tidigare separerade massor (om de håller kraven) eller ny matjord. Jorden ska uppfylla kraven för Jord A enligt AMA. Jord ska hållas fri från flerårigt rotagräs. Mineraljorden ska vara mullfattig för att undvika anaerob nedbrytning. Öppen jord ska hållas sten och ogräsfri. Växtmaterial som skadats eller dött under arbetet kommer att ersättas med växtmaterial av samma art, sort och storlek vilket bekostas av ledningsägaren. 1a återställningen ska fotodokumenteras.

1a återställning ska ske i samråd med Tekniska förvaltningen. Generellt gäller återställning av gräs- och planteringsytor enligt tabell 1.

Vegetationstyp	Mineraljord	Växtjord (matjord)
Träd	30cm	50cm
Buskar	-	40cm
Gräsyta, klippt	-	20cm
Äng, vägslänt	-	10cm
Naturmark	-	5cm

Tabell 1. Överbyggnadstjocklek vegetationsytor.

Om överbyggnaden består av skelettjord eller annan specialöverbyggnad ska denna återställas enligt ursprunglig uppbyggnad.

5. Avslutning

När ledningsarbetet är utfört och 1a återställning utförd ska arbetet aviseras som slutfört till Tekniska förvaltningen. Ledningsägaren har ansvaret för arbetsområdet i 2 månader räknat från tidpunkten då Tekniska förvaltningen meddelats. Tekniska förvaltningen övertar annars ansvaret när slutåterställning av överyta är färdig, vilket kan vara tidigare än 2 månader efter mottagen avisering om slutfört arbete.

För grävarbeten färdigställda och aviserade som slutförda under perioden 1 november – 1 mars är ansvarstiden fram till 1 maj för ledningsägaren.

All dokumentation som krävs ska bifogas i aktuellt grävtillståndsärendet.

Vid avslutat arbete ska arbetsplatsen ska vara städad och i ordningställd, samt hållas i det skicket tills Tekniska förvaltningen övertar ansvaret.

Om onormala sättningar, fel eller annan skada konstateras, som kan härledas till icke fackmässigt utfört arbete, är ledningsägaren ansvarig. Tekniska förvaltningen beslutar om ledningsägaren eller om Tekniska förvaltningen ska åtgärda felen, på ledningsägarens bekostnad.

6. Avbrytande av arbete

Tekniska förvaltningen förbehåller sig rätten att omedelbart avbryta arbete om grävning medför att trafikanter eller tredje mans säkerhet äventyras, eller om trafikordningsplan, säkerhetsföreskrifter, gällande grävbestämmelser eller andra lagar och föreskrifter ej följs. Tekniska förvaltningen kan komma att, på ledningsägarens bekostnad, utföra resterande nödvändigt arbete. Arbetet kan även avbrytas om arbetet inte är avslutat innan angiven tid och grävstillståndet inte har förlängts eller om påtalade brister inte åtgärdats.

7. Checklista

Planeringsskede:

- Markavtal
- Grävtillstånd
- Trafikanordningsplan
- Upplåtelse av allmän platsmark
- Information
- Hänsyn till omgivning och miljö

Utförandeskede:

- Ledningar
- Schaktning

Återställningsskede:

- Återfyllnad av schakt
- Återställning av hårdgjorda ytor/grönytor
- Uppstädning av arbetsområde

Avslutning:

- Ansvarstid
- Påföljder

Flödesschema för ledningsägare i grävtillståndprocessen:

**Hässleholms
kommun**